

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

۴۰. بخش نفت

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۷۱۵
پهمن‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۲	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۴	۱. بررسی درآمد، هزینه، منابع و مصارف شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵.....
	۲. بررسی تبصره‌های مرتبط با شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ و بررسی بودجه
۱۳	وزارت نفت.....
۱۵	نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۱۸	منابع و مأخذ.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ۴۰. بخش نفت

راهبردهای پیشنهادی برای بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در مجلس شورای اسلامی

در راستای ارتقای کارآیی و اثربخشی بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال‌های گذشته پیشنهاد می‌شود که نمایندگان و کمیسیون‌های محترم به موارد زیر تمرکز نمایند:

– **مبانی قانونی:** بررسی شود مبنای قانونی برآورد منابع و مصارف در بودجه در هریک از امور بخشی و فرابخشی چیست؟

– **تغییر هزینه‌ها:** آیا مجموعه اعتباراتی که در هریک از بخش‌های تخصصی (مانند مسکن، حمل‌ونقل، آموزش، بهداشت و...) پیش‌بینی شده است برای انجام وظایف آن حوزه (نه دستگاه) کافی است؟ دلیل تغییرات اعتبارات نسبت به سال قبل در هریک از بخش‌ها چیست؟

– **عدم قانونگذاری جدید:** در بررسی احکام بودجه، احکامی که درصدد قانونگذاری جدید یا اصلاح قوانین دائمی در لایحه هستند حذف شوند و همچنین مجلس از ارائه پیشنهادهای جدید از این دست اجتناب کند تا مانع از درهم‌ریختگی نظام قانونی و حقوقی کشور شود.

– **عدم ورود به اصلاح ردیف‌های بودجه‌ای:** مجلس از ورود به اصلاح ردیف‌های بودجه‌ای به خصوص ردیف‌های ذیل قوه مجریه اجتناب کند که این امر ناقض صلاحیت نظارتی مجلس و نقض تفکیک قواست.

– **اعمال اصلاحات بودجه‌ای توسط دولت:** در نهایت اینکه، مجلس به جای اینکه خودش برای اصلاح لایحه بودجه دست به کار شود، با بررسی راهبردهای بودجه در هریک از امور بخشی و فرابخشی، ظرفیت سیاسی و حقوقی لازم را برای اصلاح بودجه توسط دولت فراهم نماید.^۱

۱. برای اطلاعات بیشتر در این مورد به گزارش‌های «قواعد ناظر بر ارائه پیشنهادهای بودجه‌ای» به شماره مسلسل ۲۳۰۱۴۶۶۱ و «مجلس و بودجه: راهبردها و رویکردها» شماره مسلسل ۲۳۰۱۲۸۷۲ مراجعه شود.

چکیده

طبق فروض ضمنی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور، قیمت نفت خام ۴۰ دلار در نظر گرفته شده است که این رقم با واقعیت‌های کنونی بازار تناسب ندارد. همچنین در مورد تحقق پیش‌بینی رقم صادرات نفت خام و میعانات گازی ۲/۳۶ میلیون بشکه در روز نیز تردید وجود دارد.

مطابق رابطه مالی در نظر گرفته شده در لایحه بودجه، سهم شرکت ملی نفت ۱۴/۵ درصد صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی و مبالغ حاصل از فروش داخلی تعیین شده است. ۱۴/۵ درصد ارزش صادرات نفت خام و میعانات گازی و فروش میعانات گازی به پتروشیمی‌ها حدود ۵ میلیارد دلار خواهد بود که این میزان نمی‌تواند پاسخگوی اهداف توسعه‌ای صنعت نفت کشور باشد و تحقق این اهداف منوط به جذب سرمایه خارجی شده است. در مجموع تحقق بودجه شرکت ملی نفت (مندرج در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۵)، بعید و نامطمئن است.

مقدمه

لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ به‌عنوان سند و برنامه مالی دولت در زمانی تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است که قیمت نفت خام که یکی از فاکتورهای بسیار مهم در اقتصاد ایران است روند نزولی را طی می‌کند.

این وضعیت از آن جهت اهمیت دارد که به‌دلیل محدودیت‌های اعمال شده بر اقتصاد ایران نظیر تحریم‌های بین‌المللی در سالیان اخیر، صنعت نفت کشور بیشترین آسیب را

متحمل شده است. این در حالی است که کشور در حدود ده سال گذشته دوران پردرآمد نفتی را پشت سر گذاشته است که در طول تاریخ فعالیت صنعت مذکور بی سابقه بوده است. هم‌اکنون صنعت نفت کشور وارد دوران جدیدی شده است. از این منظر که قیمت نفت خام به شدت کاهش یافته و نفت خام اوپک به کمتر از ۲۵ دلار رسیده است، تحریم‌های اعمال شده هسته‌ای برداشته شده و برخی کشورهای بزرگ مصرف‌کننده نفت خام نظیر ایالات متحده آمریکا به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرده‌اند که علاوه بر بی‌نیازی از نفت خام منطقه خلیج فارس، خود به صادرکننده تبدیل شوند. علاوه بر این، به دلیل وجود ظرفیت مازاد ۲/۵ میلیون بشکه‌ای در روز و بالا بردن ارقام ذخایر نفت خام در مخازن استراتژیک برخی کشورها و برگشت ایران به بازار نفت، احتمال کاهش بیشتر قیمت نفت خام متصور خواهد بود. البته این وضعیت در حالی پیش‌بینی می‌شود که کشورهای مؤثر صادرکننده نفت و سازمان‌هایی مثل اوپک نتوانند به تفاهم لازم برای از بین بردن این مازاد برسند. لذا انتظارات بر کاهش قیمت نفت در چنین فضایی ادامه خواهد داشت.

صنعت نفت ایران سرمایه مورد نیاز خود برای توسعه را لزوماً از طریق سرمایه‌گذاری خارجی و منابع داخلی تأمین می‌نماید. تا قبل از سال ۱۳۸۴ حدود ۷۰ درصد این منابع از طریق سرمایه‌گذاری خارجی و مابقی از طریق سازوکارهای بودجه‌ای و با استفاده از منابع داخلی تأمین می‌شد. با توجه به خروج شرکت‌های نفتی خارجی فعال از ایران از سال ۱۳۸۴، تلاش شد بخش زیادی از منابع سرمایه‌ای مورد نیاز صنعت نفت از طریق منابع داخلی تأمین شود.

برای سال ۱۳۹۵ وزارت نفت امیدوار است تا در قالب قرارداد نفتی (IPC) جدید، بخشی از منابع مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری را از طریق سرمایه‌گذاری خارجی جلب کند.

در این میان نمی‌توان نقش منابع داخلی در سرمایه‌گذاری را در نظر نگرفت. لذا سازوکاری که در لایحه بودجه برای این منظور لحاظ می‌شود می‌تواند در تأمین منابع مؤثر باشد. بنابراین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ تعیین میزان منابع شرکت ملی نفت ایران از اهمیت بسیاری برخوردار است که در این گزارش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱. بررسی درآمد، هزینه، منابع و مصارف شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

مفروضات لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور (نرخ تسعیر ارز ۲۹۹۷۰ ریال، قیمت نفت در بودجه ۴۰ دلار و صادرات ۲/۳۶ میلیون بشکه نفت خام، میعانات گازی و فروش میعانات گازی به پتروشیمی‌ها) نشان می‌دهد کل صادرات نفت خام و میعانات گازی به مبلغ ۳۴/۳۷ میلیارد دلار بالغ می‌گردد. از این میزان حدود ۲۲/۸۴ میلیارد دلار سهم دولت و مبلغ ۶/۵۴ و ۴/۹۸ میلیارد دلار به ترتیب سهم صندوق توسعه ملی و شرکت ملی نفت ایران خواهد بود. درباره این فروض توجه به نکات زیر ضروری است:

- ورود یک میلیون بشکه نفت خام ایران به بازار جهانی نفت سبب کاهش قیمت نفت خام خواهد شد، مگر اینکه سایر تولیدکنندگان عرضه خود را بکاهند.
- عملکرد صادرات نفت (شامل نفت خام، میعانات گازی و فروش میعانات گازی به پتروشیمی‌ها) در سال ۱۳۹۴ روزانه حدود ۱/۴ میلیون بشکه تخمین زده می‌شود. افزایش یک میلیون بشکه‌ای این ظرفیت در سال ۱۳۹۵ محل تردید است و نمی‌توان منابع بودجه عمومی را براساس آن بنا کرد.

جدول ۱. ساختار لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

ردیف	عنوان	میلیارد ریال	میلیارد دلار	توضیحات
۱	مجموع منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی:		۳۴/۳۷	مجموع ردیف ۱-۱ و ۱-۲ و ۱-۳
۱-۱	صادرات نفت خام		۲۵/۴۰	با فرض صادرات ۱/۷۴ میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۴۰ دلار
۲-۱	صادرات میعانات گازی		۷/۳۰	با فرض صادرات ۰/۵ میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۴۰ دلار
۳-۱	فروش میعانات گازی به پتروشیمی‌ها		۱/۶۶	با فرض فروش ۰/۱۲۰ میلیون بشکه در روز و هر بشکه ۳۸ دلار
۲	بمعنای متقابل نفتی و گازی		۰/۰۰	تقریبی
۳	سهم شرکت نفت		۴/۹۸	معادل ۱۴/۵ درصد ردیف ۱
۴	مانده صادرات نقدی		۲۹/۳۸	
۵	سهم صندوق توسعه ملی		۶/۵۴	معادل ۲۰ درصد صادرات نفت خام و میعانات گازی ردیف ۱-۱ و ۱-۲
۶	مانده منابع حاصل از صادرات نقدی نفت خام و میعانات گازی		۲۲/۸۴	سهم دولت معادل تقریباً ۶۶/۵ درصد ردیف ۱
۷	منابع نفتی	۶۸۵,۰۱۸	۲۲/۸۴	مطابق با ارقام ریالی لایحه
	قیمت هر بشکه نفت (دلار)	۴۰		
	میزان صادرات نفت خام در روز (میلیون بشکه)	۱/۷۴		
	میزان صادرات میعانات در روز (میلیون بشکه)	۰/۵۰		فرض لایحه بودجه
	فروش میعانات گازی به پتروشیمی	۰/۱۲		
	تعداد روز در سال	۳۶۵		
	نرخ برابری ریال با یک دلار	۲۹,۹۸۷		

در پیوست شماره ۳ لایحه بودجه، ردیف ۲۲۰۰۰۰ در آمد - هزینه و منابع - مصارف شرکت ملی نفت ایران درج شده است.

درآمدهای شرکت ملی نفت ایران که از محل:

- فروش نقدی نفت خام

- فروش نقدی نفت خام برای بازپرداخت بیع متقابل

- فروش نفت خام به شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی

- فروش گاز خام به شرکت ملی گاز ایران

- فروش میعانات گازی صادراتی

- فروش میعانات گازی به شرکت ملی پالایش و پخش

- فروش خوراک به شرکت‌های پتروشیمی

- فروش خوراک پتروشیمی

- صادرات نفتا

- فروش گاز مایع

حاصل می‌شود در مجموع حدود ۱۹۸۱ هزار میلیارد ریال که طبق قانون تنظیم

(۲) و تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، فروش نقدی نفت خام، فروش نقدی نفت

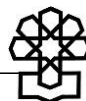
خام برای بازپرداخت بیع متقابل و فروش میعانات گازی صادراتی (که معادل سهم ۱۴/۵

درصدی شرکت نفت از صادرات نفت خام و میعانات گازی مندرج در تبصره «۱» ماده

واحد است) معاف از مالیات و سود سهام است.

سرجمع هزینه‌های جاری شرکت شامل:

• هزینه‌های جاری

- استهلاک

- بهای تمام شده نفت خام تولیدی سهم دولت و صندوق توسعه ملی و بهای تمام شده میعانات گازی سهم دولت و صندوق توسعه ملی
- پرداخت‌های تکلیفی

۱۹۱۹ هزار میلیارد ریال شده که در نتیجه شرکت نفت شرکتی سود ده بوده و موظف به پرداخت ۱۵,۶۶۵ میلیارد ریال مالیات و ۳۱,۳۳۰ میلیارد ریال سود سهام به خزانه عمومی است. (جدول ۲)

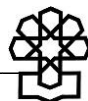
هزینه‌های جاری شرکت در سال ۱۳۹۵ به میزان ۱۴۷,۸۲۲ معادل (۴/۹ میلیارد دلار) در نظر گرفته شده که این رقم دقیقاً برابر با سهم شرکت ملی نفت ایران از محل صادرات نفت خام و میعانات گازی (۱۴/۵ درصد) است. لذا از این محل چیزی برای سرمایه‌گذاری شرکت نفت نخواهد ماند و منابع لازم برای سرمایه‌گذاری باید از محل وام خارجی، داخلی و فروش اوراق مشارکت تأمین شود.

جدول ۲. درآمد و هزینه شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

(میلیارد ریال)

برآورد لایحه	شرح
	درآمدها:
۷۹۱۳۴۲	فروش نقدی نفت خام
۲۷۸۳۸	فروش نقدی نفت خام برای بازپرداخت بیه متقابل
۷۸۳۸۶۰	فروش نفت خام به شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی
۸۰۱۶	فروش گاز خام به شرکت ملی گاز ایران
۱۷۶۶۰۰	فروش میعانات گازی صادراتی

برآورد لایحه	شرح
۵۲۰۹۵	فروش میعانات گازی به شرکت ملی پالایش و پخش
۴۹۳۶۴	فروش خوراک به شرکت‌های پتروشیمی
۵۱۰۱۶	فروش خوراک پتروشیمی
۳۰۸۹	صادرات نفتا
۳۲۳۴۵	فروش گاز مایع
۵۸۸۶	سایر درآمدها
۱۹۸۱۴۵۱	جمع
	هزینه‌ها:
۱۴۷۸۲۲	هزینه‌های جاری
۸۵۳۰۴	استهلاک
۱۶۸۵۹۳۵	بهای تمام شده نفت خام تولیدی سهم دولت و صندوق توسعه ملی و بهای تمام شده میعانات گازی سهم دولت و صندوق توسعه ملی
۱۵۰	پرداخت‌های تکلیفی
۱۹۱۹۲۱۱	جمع
۶۲۲۴۰	سود ویژه
۳۱۳۳۰	سود مشمول مالیات و سود سهام دولت
۱۵۶۶۵	کسر می‌شود: مالیات
۴۶۵۷۶	سود ویژه پس از کسر مالیات
۶۲۲	اندرخته عمومی
۳۱۳۳۰	سود سهام - سهم دولت
۱۴۶۲۴	اندرخته سرمایه‌ای
۴۶۵۷۶	جمع

منابع شرکت ملی نفت در مجموع مبلغ ۷۳۰,۵۵۰ میلیارد ریال معادل ۲۴/۴ میلیارد دلار که جزئیات آن به شرح ذیل است:

از محل ذخیره استهلاک و اندوخته سرمایه‌ای به میزان ۱۰۰,۵۵۰ میلیارد ریال، تحت عنوان سایر وام به صورت ۴۷۴,۳۰۰ میلیارد ریال (شامل اوراق مشارکت ارزی به میزان ۷۷,۵۰۰ میلیارد ریال، از محل منابع مربوط به بند «ق» مبلغ ۱۳۴,۸۵۰ میلیارد ریال و سایر منابع ۲۶۱,۹۵۰ میلیارد ریال)، از محل وام خارجی فاینانس و بیع متقابل نفتی و گازی ۱۴۵,۷۰۰ میلیارد ریال و ۱۰ هزار میلیارد ریال تحت عنوان سایر دریافت‌ها در منابع شرکت پیش‌بینی شده است (جدول ۳).

در ارتباط با منابع شرکت ملی نفت توجه به نکات زیر ضروری است:

• بند «ج» تبصره «۱» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده است، نسبت به انتشار اوراق مشارکت ارزی - ریالی در بازار سرمایه تا مبلغ پنجاه (۵۰) هزار میلیارد ریال معادل ۱/۷ میلیارد دلار با تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط وزارت نفت از محل افزایش تولید میدین مشترک اقدام کند. در نتیجه درج مبلغ ۷۷/۵ هزار میلیارد ریال به این منظور در پیوست ۳ محل ابهام است. علاوه بر این، روال درج اوراق مشارکت در بودجه شرکت‌ها این است که این منابع تحت عنوان سایر دریافت‌ها درج می‌شود نه وام که در این لایحه رعایت نشده است.

• درج مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال تحت عنوان سایر دریافت‌ها در لایحه که قرار است از محل کاهش دارایی‌های جاری شرکت حاصل شود محل تأمل است. علاوه بر این، روال درج این ارقام در بودجه شرکت‌ها این است که این منابع تحت عنوان سایر دارایی‌های جاری درج می‌شود نه سایر دریافت‌ها که در این لایحه رعایت نشده است.

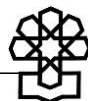
• درج مبلغ ۱۳۴,۸۵۰ میلیارد ریال از محل منابع بند «ق» دور از انتظار است به‌ویژه در هنگامی که همین ارقام در ردیف ۲۲۰۰۰۳ پیوست ۳ تحت عنوان درآمد — هزینه درج شده است. به‌عبارت دیگر، ارقامی که یک بار به‌صورت درآمد — هزینه (ردیف ۲۲۰۰۰۳) منظور شده مجدداً تحت عنوان منابع شرکت نفت درج شده است که محل تأمل جدی است.

• در نظر گرفتن مبلغ ۲۶۱,۹۵۰ میلیارد ریال تحت عنوان سایر منابع پرابهام است و معلوم نیست از چه محلی باید تأمین شود.

مصارف شرکت نیز در مجموع ۷۳۰,۵۵۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که جزئیات آن به‌شرح زیر است:

بازپرداخت وام و تسهیلات دریافتی در مجموع به مبلغ ۱۳۰,۱۲۰ میلیارد ریال (حدود ۴/۳ میلیارد دلار) شامل: بازپرداخت وام خارجی (۳۲,۳۶۴ میلیارد ریال)، وام ماده (۳۲) و سایر وام‌ها (۲۴,۲۴۲ میلیارد ریال) بازپرداخت مربوط به سود و اصل اوراق مشارکت ارزی و ریالی و سود تسهیلات دریافتی و بازپرداخت گازرسانی تحت عنوان «بازپرداخت ودیعه بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها» به مبلغ ۷۳,۵۱۴ میلیارد ریال. (جدول ۳) در ارتباط با بازپرداخت بدهی‌های شرکت ملی نفت توجه به نکات زیر ضروری است:

• این رقم با ارقامی که به‌عنوان بازپرداخت در سال‌های برنامه پنجم توسط شرکت ملی نفت ایران باید انجام شود، فاصله بسیار زیادی دارد. در سال‌های برنامه پنجم، شرکت ملی نفت ایران باید سالیانه حدود ۲۶ میلیارد دلار به بازپرداخت سرمایه‌گذاری از محل بیع متقابل، اوراق مشارکت ارزی و ریالی، فاینانس، صندوق انرژی، تسهیلات و اعتبارات بانکی و غیره اختصاص دهد. بنابراین محاسبه و پیش‌بینی انجام شده در این قسمت از لایحه با واقعیت‌های موجود فاصله بسیار زیادی دارد.

• اطلاعات ارائه شده توسط بعضی از مدیران ارشد شرکت ملی نفت ایران حکایت از آن دارد که شرکت مذکور بالغ بر ۵۰ میلیارد دلار بدهی دارد و این امر شرکت را در انجام امور توسعه‌ای و اجرای برنامه‌های خود دچار مشکل کرده است. لذا در نظر گرفتن تمهیدات لازم برای پرداخت و تسویه این بدهی ضروری است. اما این موضوع در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در نظر گرفته نشده است.

• در سال ۱۳۹۵ از محل ذخیره استهلاک و اندوخته‌های سرمایه‌ای حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال (معادل ۳/۳ میلیارد دلار) منابع در اختیار شرکت خواهد بود که به نظر می‌رسد همه آن صرف یاز پرداخت بدهی‌های شرکت خواهد شد.

ارقام مندرج در پیوست ۳ لایحه نشان می‌دهد کل سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده برای شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۹۵ حدود ۶۰۰ هزار میلیارد ریال معادل ۲۰ میلیارد دلار است. این رقم نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۴ بیش از ۲/۵ برابر است. طبق اطلاعات جدول ۳، سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۹۵ باید از محل وام خارجی (حدود ۵۳ هزار میلیارد ریال)، فاینانس (۹۳ هزار میلیارد ریال)، اوراق مشارکت (۷۷ هزار میلیارد ریال)، منابع حاصل از بند «ق» (۸۷ هزار میلیارد ریال)، ذخایر و اندوخته‌ها و سایر (۲۸ هزار میلیارد ریال) و ۲۶۲ هزار میلیارد ریال از طریق سایر منابع تأمین شود.

در ارتباط با سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت در سال ۱۳۹۵ توجه به نکات زیر ضروری است:

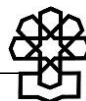
• حدود ۲۶۲ هزار میلیارد ریال از سرمایه‌گذاری‌های شرکت نفت منوط به تحقق سایر منابعی شده است که معلوم نیست چه چیزی هستند و از کجا تأمین خواهند شد.

- در حالی که در ردیف ۲۲۰۰۰۳ تعهدات بند «ق» به‌صورت درآمد - هزینه درج شده، پیش‌بینی مبلغ ۸۶,۹۵۵ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری از این محل، با تردید همراه است.
- درج رقم ۲۸,۳۲۵ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری از محل ذخایر و اندوخته‌ها و سایر کاملاً صوری است.

جدول ۳. پیش‌بینی منابع و مصارف شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵

(میلیارد ریال)

برآورد لایحه	شرح
	منابع:
۸۵۳۰۴	ذخیره استهلاک
۱۵۲۴۶	اندوخته‌های سرمایه‌ای
۹۳۰۰۰	وام خارجی فاینانس
۵۲۷۰۰	بیع متقابل گازی و نفتی
۷۷۵۰۰	اوراق مشارکت ارزی- دلاری
۱۳۴۸۵۰	منابع بند «ق» تبصره «۲»
۱۰۰۰۰	کاهش دارایی جاری
۲۶۱۹۵۰	سایر منابع
۷۳۰۵۵۰	جمع
	مصارف:
۲۷۸۳۸	بازپرداخت طرح‌های بیع متقابل نفتی
۰	بازپرداخت طرح‌های بیع متقابل گازی
۴۵۲۶	بازپرداخت بلوک‌های اکتشافی مهر و اناران
۰	بازپرداخت وام دریافتی از بانک مرکزی
۱۰۲۱۲	بازپرداخت اوراق مشارکت ریالی

برآورد لایحه	شرح
۲۴۲۴۲	بازپرداخت وام از محل حساب ذخیره ارزی
۴۷۸۹۵	بازپرداخت گازرسانی
۱۵۴۰۷	سود تسهیلات دریافتی
۱۳۰۱۲۰	جمع بازپرداخت‌ها: سرمایه‌گذاری:
۹۳۰۰۰	وام خارجی (فاینانس)
۵۲۷۰۰	وام خارجی قرارداد - قرارداد بیع متقابل (نفتی - گازی)
۲۶۱۹۵۰	از محل سایر منابع
۷۷۵۰۰	اوراق مشارکت ارزی و ریالی
۸۶۹۵۵	از محل بند «ق» طرح‌های توسعه میادین نفت و گاز
۲۸۳۲۵	ذخایر و اندوخته‌ها و سایر
۷۳۰۵۵۰	جمع

۲. بررسی تبصره‌های مرتبط با شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۵ و بررسی بودجه وزارت نفت

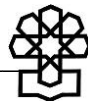
مطابق بند «د» تبصره «۱» ماده واحده لایحه، به صندوق توسعه ملی اجازه داده شد تا مبلغ ۴/۸ میلیارد دلار به منظور پرداخت تسهیلات برای اجرای طرح‌های توسعه‌ای در میادین مشترک نفتی و گازی در بانک‌ها سپرده‌گذاری نماید تا به سازندگان و پیمانکاران خصوصی و تعاونی طرف قرارداد با شرکت ملی نفت پرداخت شود.

علاوه بر این در بند «ب» تبصره «۴» ماده واحده لایحه مجدداً به صندوق توسعه ملی اجازه داده شده است تا در سال ۱۳۹۵ نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی یا تعاونی برای طرح‌های توسعه‌ای بالادستی نفت

و گاز با اولویت میدان‌های مشترک و جمع‌آوری گازهای همراه اقدام کند. البته لازم به ذکر است که هرگونه تکلیف بودجه‌ای برای صندوق توسعه ملی خلاف سیاست‌های کلی برنامه ششم است.

نکته مهم دیگر عدم توجه به بودجه وزارت نفت است. مطابق قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت (مصوب سال ۱۳۹۱)، وزارتخانه مذکور باید به نمایندگی از طرف حکومت اسلامی بر منابع و ذخایر نفت و گاز اعمال حق حاکمیت و مالکیت نماید. برای این منظور مطابق ماده (۹) قانون مذکور باید نمودار کلان تشکیلاتی خود را تدوین کند. به هر حال اعمال وظایف حاکمیتی نیاز به این دارد که بودجه لازم برای اجرای این قانون در بودجه‌های سالیانه پیش‌بینی شود. بررسی پیوست ماده واحده و تبصره لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که در ردیف ۱۴۳۰۰۰ مبلغ ۱۱۰ میلیون ریال بودجه به‌صورت هزینه‌ای برای وزارت نفت در نظر گرفته شده است که به هیچ‌وجه جوابگوی نیاز واقعی وزارت نفت نیست. عدم پیش‌بینی بودجه کافی برای وزارت نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ حکایت از عدم تمایل دولت برای تشکیل واقعی وزارت نفت و در نتیجه انجام نشدن وظایف مهم وزارت نفت دارد.

مطابقت لایحه بودجه با برخی از قوانین دائمی نظیر قانون اصلاح الگوی مصرف دیگری مصرف انرژی که در سال ۱۳۸۹ به تصویب رسیده است نشان می‌دهد که در برخی از مواد این قانون احکامی آمده که اجرای آنها در قالب قوانین بودجه پیش‌بینی شده، اما این موضوع در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ مدنظر قرار نگرفته است از جمله ماده (۴) تحقیق و توسعه درباره فناوری‌های جدید، ماده (۱۰) تعیین الگوی مصرف ماهیانه حامل‌های انرژی در بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی، ماده (۱۴) مشوق‌های مالی

برای مصرف‌کنندگان به‌منظور استفاده از تجهیزات با مصرف انرژی کمتر، ماده (۱۸) جریمه مشترکانی که مازاد بر الگوی مصرف برق و گاز طبیعی در ساختمان‌ها مصرف می‌کنند، ماده (۲۶) جریمه واحدهای صنعتی در صورت عدم رعایت معیارهای فنی مصرف انرژی، ماده (۲۸) جریمه مصرف‌کنندگان انرژی در بخش کشاورزی در صورت عدم رعایت معیارهای فنی مصرف انرژی، ماده (۲۹) خروج ۲۰ درصد پمپ‌های آب و ماشین‌های کشاورزی فرسوده و پرمصرف، ماده (۵۹) ارتقای تکنولوژی و تکمیل زنجیره پالایش نفت خام برای کاهش تولید ۲ درصد نفت کوره در پالایشگاه‌ها، ماده (۶۲) ترویج استفاده از منابع تجدیدشونده، ماده (۷۳) حمایت از اجرای راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی و ماده (۷۵) درج اعتبارات مورد نیاز اصلاح الگوی مصرف در بودجه سنواتی.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به مطالب مندرج در گزارش و با استناد به گزارش‌هایی که قبلاً توسط مرکز پژوهش‌های مجلس تهیه گردیده (گزارش ۱۴۶۳۶، گزارش ۱۴۶۰۹ و گزارش ۱۴۳۹۵) و با تکیه بر واقعیت‌های موجود در بازار جهانی نفت خام، به‌نظر می‌آید که قیمت ۴۰ دلاری در نظر گرفته شده برای نفت خام ایران و صادرات ۲/۳۶ میلیون بشکه‌ای نفت در فروض لایحه بودجه می‌تواند قابل حصول نباشد.

علاوه بر این، سهم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه (۱۴/۵) درصدی از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص گاز طبیعی) برای شرکت ملی نفت ایران به‌منظور مصارف سرمایه‌ای و هزینه‌ای و... شرکت مذکور، می‌تواند سرمایه‌گذاری‌های ضروری در

صنعت نفت را با مشکل جدی مواجه کند.

با فروض در نظر گرفته شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، از محل صادرات نفت خام، میعانات گازی و فروش داخلی میعانات گازی به پتروشیمی‌ها، مبلغ ۳۴ میلیارد دلار عاید کشور خواهد شد که از این میزان حدود ۵ میلیارد دلار سهم شرکت ملی نفت ایران خواهد بود که تقریباً معادل هزینه‌های جاری شرکت در سال ۱۳۹۵ خواهد بود.

• در سال جاری از محل ذخیره استهلاک و اندوخته‌های سرمایه‌ای حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال (معادل ۳/۳ میلیارد دلار) منابع در اختیار شرکت خواهد بود که می‌تواند بابت بازپرداخت بدهی‌های شرکت (۱۳۰ هزار میلیارد ریال) مورد استفاده قرار گیرد. با توجه به ابهامات موجود در رقم دقیق بدهی‌های شرکت نفت لازم است به‌منظور واقعی شدن منابع و مصارف شرکت ملی نفت، رقم دقیق مربوط به بازپرداخت بدهی‌ها در این قسمت به نمایش گذاشته شود.

• درحالی که پیش‌بینی می‌شود که در سال ۱۳۹۴ بیش از ۵۰ درصد ارقام مربوط به سرمایه‌گذاری مندرج در قانون بودجه سال مذکور محقق نشود، شرکت نفت برای امور توسعه‌ای در سال ۱۳۹۵ نیز منابعی از محل درآمدهای خود در اختیار نخواهد داشت و تحقق سرمایه‌گذاری مورد نیاز صنعت نفت نیازمند جذب منابع از طرق دیگر است.

• سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۶۰۰ هزار میلیارد ریال (۲۰ میلیارد دلار) است که موارد قابل تأمل و غیرصوری آن باید از محل وام خارجی (حدود ۵۳ هزار میلیارد ریال)، فاینانس (۹۳ هزار میلیارد ریال) و اوراق مشارکت (۷۷ هزار میلیارد ریال) و در مجموع حدود ۲۲۳ هزار میلیارد ریال، (معادل حدود ۷ میلیارد دلار) تأمین گردد.

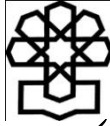
- تحقق منابع از محل انتشار اوراق مشارکت به دلیل بدهی‌های شرکت ملی نفت ایران به بانک‌ها، محل تأمل بوده و لذا لازم است برای تسویه این بدهی‌ها، سازوکار مناسبی در نظر گرفته شود.
- تحقق منابع در نظر گرفته شده از محل وام خارجی و فاینانس نیز با توجه به عدم تصمیم‌گیری درباره قراردادهای جدید نفتی محل تردید است.
- با بررسی بودجه سرمایه‌ای شرکت ملی نفت در سال ۱۳۹۵ می‌توان گفت که منابع قابل اتکا برای سرمایه‌گذاری در دسترس شرکت نیست.
- با این توضیحات، امکان این که در سال ۱۳۹۵، شرکت ملی نفت ایران نتواند به اهداف خود در بخش نفت و از منظر تأمین منابع مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری برسد، بسیار زیاد است.
- در مورد بند «ج» تبصره «۱» پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:
  - بهره‌برداری از منابع میادین مشترک دارای آثار اقتصادی و سیاسی بسیاری است. لذا باید ترتیبی اتخاذ شود تا از اینگونه میادین هرچه بیشتر و سریع‌تر بهره‌برداری شوند. بدین منظور برای اینکه سهم میادین از منابع در نظر گرفته شده مشخص باشد، لازم است سقف منابع این بند برای میادین مشترک تعیین شود.
  - پیشنهاد دوم در این بند این است که عبارت «هیدروکربور» به بعد از عبارت «افزایش تولید» اضافه شود.
  - پیشنهاد سوم در این بند این است که به جای عبارت «ارقام مصوب همان سال» عبارت «حداکثر سقف تولید برنامه‌ای» درج شود.
- وزارت نفت برای اعمال وظایف حاکمیتی نیاز به این دارد تا بودجه لازم برای

اجرای قانون وظایف و اختیارات به این وزارتخانه اختصاص یابد. با توجه به اعتبار ۱۱۰ میلیون ریالی در لایحه بودجه برای این وزارتخانه، اجرای وظایف حاکمیتی نیز با چالش روبرو خواهد شد.

• در قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی که در سال ۱۳۸۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در برخی مواد اهدافی برای بخش نفت کشور در نظر گرفته شد تا در قالب قوانین بودجه سالیانه منابع و راهکارهای لازم برای اجرای آنها ارائه شود. این موارد در لایحه تقدیمی مورد توجه قرار نگرفته است.

منابع و مآخذ

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور.
۲. قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی، مصوب سال ۱۳۸۹.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۴۷۱۵

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ۴۰. بخش نفت

نام دفاتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)، مطالعات بخش عمومی
تهیه و تدوین کنندگان: ایرج مهرآزما، فریدون اسعدی و میثم پیله‌فروش
همکار: مهدخت متین

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۱/۲۷